

**“YOSHLARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBİYALASH”
KONSEPSIYASI VA UNING KURSANTLAR
TARBİYASIDAGI O‘RNI**

Qodirova Feruza Mamurovna

O‘zbekiston Respublikasi Jamoat Xavfsizligi universiteti
Xorijiy tillarni o‘rganish kafedrasida katta o‘qituvchisi.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.7426163>

ARTICLE INFO

Received: 30th November 2022
Accepted: 10th December 2022
Online: 12nd December 2022

KEY WORDS

Vatanparvarlik, konsepsiya, tarbiya, huquqiy norma, globallashuv davri, umuminsoniy tuyg‘u, ma’naviy qadriyat, ta’lim-tarbiya tizimi.

ABSTRACT

Maqolada mamlakatda amalga oshirilayotgan yoshlarga oid davlat siyosatining asosiy tamoyil va ustuvor yo‘nalishlari asosida ma’lumot berilgan, hozirgi murakkab globallashuv davrida, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari shiddat bilan rivojlanib borayotgan bir sharoitda kursantlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash bilan bog‘liq dolzarb vazifalar va ularni hal etish yo‘llari, davlat va nodavlat tashkilotlar, oila, mahalla, oliy harbiy ta’lim muassasalarining bu boradagi roli va ahamiyatini, o‘zaro hamkorligini milliy va xalqaro huquqiy normalarni hisobga olgan holda belgilab beradi.

Vatanparvarlik — kishilarning ona yurtiga, o‘z oshyoniga muhabbati va sadoqatini ifodalaydigan tushuncha. Vatanparvarlik- barcha kishilar, xalq, millatlar uchun umumiy bo‘lgan, asrlar davomida sayqallanib kelgan umuminsoniy tuyg‘u, ma’naviy qadriyatlardan biri. Tarixiy jihatdan Vatanparvarlik kishilarning o‘z vatanlari taqdiri bilan bog‘liq ijtimoiy rivojlanish, xalqlarning o‘zlari yashayotgan hududning daxlsizligi va mustaqilligi yo‘lidagi kurashi jarayonida takomillashib kelgan histuyg‘ular jamlanmasi hamdir. Bu vatanning o‘tmishi va hoziri bilan faxrlanishda, uning manfaatlarini himoya qilishda namoyon bo‘ladi. Vatanni sevish iymondandir deb ham bejizga aytishmagan. O‘sib kelayotgan yosh avlodni ma’naviy-axloqiy va harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, unda

mamlakat suvereniteti va mustaqilligini himoya qilish bo‘yicha burch tuyg‘usini shakllantirish borasidagi tadbirlar mamlakatimizda jadal suratlarida olib borilmoqda. Prezidentimiz tashabbuslari bilan O‘zbekiston Respublikasi vazirlar mahkamasining 2018-yil 23-fevraldagi 140-sonli qarori asosida 7 bobdan iborat bo‘lgan “Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash” konsepsiyasi ishlab chiqildi.

Mazkur konsepsiyada yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash masalasiga jismonan va ma’nan sog‘lom avlodni tarbiyalashga oid yaxlit ta’lim-tarbiya tizimining uzviy va ajralmas bir qismi sifatida qaralib, 2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasi talablari asosida milliy va jahondagi ilg‘or tajribalar,

bugungi O'zbekiston hayotidagi real ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar bilan uyg'un ravishda takomillashtirish masalasiga alohida e'tibor qaratildi. Kursantlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ularni Vatan mudofaasiga jismonan va ma'naviy jihatdan tayyorlash zarurligi hozirgi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Oliy harbiy ta'lim muassasalarida, akademik litseylarda kursantlarni, shu jumladan oliy ta'lim dargohlarida ta'lim olayotgan talaba – yoshlarni harbiy vatanparvarlik ruhida tayyorlash endilikda ta'lim – tarbiya ishlarining barcha tizimlari orqali amalga oshirilmoqda. Darhaqiqat, Vatanga nisbatan chinakam sadoqat uni himoya qilishga ham qodir bo'lishni talab etadi. Kursantlarni harbiy vatanparvarlik ruhida tarbiyalash barcha turdagi faoliyat ko'rsatayotgan ta'lim muassasalarining asosiy o'rin egallashi darkordir. Konsepsiyaga muvofiq harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlari asosan to'rt bosqichda amalga oshiriladi:

Birinchi bosqich (3-7 yoshdagilar) atrofdagi olam, Vatan haqida dastlabki tasavvurlar paydo bo'ladigan bosqich hisoblanib, unda oila va maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarga turli she'rlar, kuy va qo'shiqlar o'rgatish, multfilm va turli o'yinlar namoyish etish, rasmlar chizish orqali dunyoni anglash, davlat ramzlari (bayroq, gerb, madhiya) bilan tanishish asosida ularda ona yurtga muhabbatni shakllantirishni o'z ichiga oladi.

– harbiy-vatanparvarlik yo'nalishida dastlabki tasavvurlarni shakllantirish maqsadida ertak va hikoyalar aytib berish;

– ona-Vatanga muhabbat, Vatan himoyasi muqaddas burch ekani bilan bog'liq mavzulardagi she'r va qo'shiqlarni yod oldirish;

– bolalarning tasavvurini kengaytirishga doir rasmlar chizdirish va jismoniy qobiliyatini mustahkamlash uchun turli musobaqa va tanlovlar tashkil etish, shu orqali ularni ma'naviy rag'batlantirish;

– harbiy-vatanparvarlik mavzusidagi multfilmlar namoyish etish va turli o'yinlar o'tkazish;

– harbiy muzeylar va harbiy-vatanparvarlik mavzusi bilan bog'liq madaniyat va istirohat bog'lariga ekskursiyalar uyushtirish;

Ikkinchi bosqichda (7-16 yoshdagi bolalar) o'quvchilarning Vatanga muhabbati va sadoqatini mustahkamlash, harbiy xizmatga va ona yurt oldidagi farzandlik burchini yuksak mas'uliyat bilan bajarishga bo'lgan havasini oshirish, ularda Qurolli Kuchlarimizga bo'lgan ijobiy fikrlarni yanada kuchaytirish, yoshlarning jismonan sog'lom, kuchli va irodali ma'naviy yetuk, keng dunyoqarashli, mustaqil fikr yuritadigan barkamol inson sifatida shakllantirish kabi ezgu ishlarga da'vat etiladi.

– zamonamiz qahramonlari haqidagi maqolalar, badiiy adabiyotlarni mutolaa qilish;

– umumiy o'rta ta'lim muassasalarida harbiy-vatanparvarlik yo'nalishida madaniyma'rifiy tadbirlar, mavzuli kechalar va qo'shiq tanlovlari tashkil etish, spektakllardan lavhalar namoyish qilish;

– o'quvchi yoshlar ishtirokida "Vatanimni ko'z qorachig'idek asrayman", "Yurt taqdiri — mening taqdirim" mavzularida insholar tanlovini tashkil etish;

– sog'lomlashtirish oromgohlarida "Temurbekning izdoshlari", "O'zbekiston farzandlari botir bo'lur" kabi mavzularda

sport musobaqalari va tadbirlar tashkil etish;

- harbiy-vatanparvarlik mavzusida badiiy va hujjatli filmlar, multfilmlar namoyish etish va ularning muhokamasini o'tkazish;

- darslik va o'quv-metodik qo'llanmalarga buyuk sarkardalarimizning hayoti va faoliyati haqidagi ma'lumotlarni kiritish, ularning jasorati, fidoyiligi va qahramonliklari to'g'risida yorqin misollar asosida hikoya qilib berish;

- Temurbeklar maktablari, oliy harbiy ta'lim muassasalari, kasb-hunar kollejlari va akademik litseylarning maxsus guruhlari va harbiy qismlarga ekskursiyalar tashkil etish;

- umumiy o'rta ta'lim maktablarining yuqori sinf o'quvchilari ishtirokida "Temurbek vorislari" harbiy-sport o'yinlarini bosqichma-bosqich tashkil etishga alohida ahamiyat egadir

Uchinchi bosqich (16-18 yoshdagi o'smirlar) yoshlarda Vatanga va uning himoyasi uchun munosib xizmat qilishga ruhan va jismonan tayyorlikni ta'minlashga yo'naltiriladi.

- milliy armiyamiz uchun jismonan baquvvat va ma'nan yetuk yoshlar zarurligi, harbiy xizmatning ahamiyati, Qurolli Kuchlarda olib borilayotgan islohotlar haqida batafsil ma'lumot berib borish;

To'rtinchi bosqich (18-30 yoshdagilar) yoshlarning jismoniy va ma'naviy qobiliyati, yetakchilik ko'nikmalari va intellektual salohiyati, umumiy va professional malakasini oshirish, ularni o'z ustida muntazam

ishlash, sog'lom hayot kechirishga undash va shunga erishishni nazarda tutadi.

Mazkur kontseptsiya yoshlar o'rtasida harbiy-vatanparvarlik tarbiyasining samaradorligini oshirish, ularda yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlar, fuqarolik pozitsiyasi, Vatanni sevish va uni ko'z qorachig'idek asrashga qaratilgan bilim va ko'nikmalarni oshirish uchun uslubiy asos bo'lib xizmat qiladi. Kursantlarni harbiy vatanparvarlik tarbiyasida pedagogika va psixologiya qoidalaridan keng foydalanilinish katta ahamiyat kasb etadi.

Harbiy ta'lim murakkab ijtimoiy-pedagogik jarayon bo'lib, unda asosan quyidagilarini anglash lozim: talaba - kursantlarni bilim, ko'nikma va malakalar bilan qurollantirish; ularda o'z Vatanning qurolli himoyachisi uchun zarur shaxsiy xislatlarni tarbiyalash; komil inson sifatida rivojlantirish, yuzaga kelgan turli vazifalarni hal qilishga ijodiy yondashish malakalarini rivojlantirish va ular oldida turgan vazifalarni bajarishga va har xil vaziyatda muvaffaqiyatli harakat qilishga ruhiy tayyorlikni shakllantiradi. O'zbekiston Respublikasi fuqarolarining vatanparvarlik tuyg'usini yuksaltirish, Vatanga fidoyilik va sodiqlik bilan xizmat qilishga bo'lgan mas'uliyatini oshirish, milliy armiya saflarini zamonaviy bilim va professional malakaga, mustahkam iroda, faol fuqarolik pozitsiyasiga ega bo'lgan yoshlar bilan to'ldirib borish imkonini beradi.

References:

1. Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash konsepsiyasi. 23.02.2018
2. I.A.Karimov."Yuksak ma'naviyat yengilma kuch"2008

3. Qodirova Feruza Mamurovna. (2022). OLIY HARBIY TA'LIM MUASSASALARI KURSATLARINI MA'NAVIY-AXLOQIY TARBIYA BERISH METODIKASINI TAKMORLASH. EURASIAN JOURNAL OF ATSADEMIS RESEARCH, 2(2), 160-163. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6105905>
4. Qodirova Feruza Mamurovna. (2022 yil, 23 aprel). O'ZBEKISTONDA TA'LIM TIZIMI HAQIDAGI OAV. TA'LIMDAGI INNOVATsioN ISHLAB CHIQISHLAR VA TADQIQOTLAR, Kanada. <https://doi.org/10.5281/zenodo.6473815>
5. Qodirova, F. M. (2022). OLIY HARBBIY TA'LIM MUASSASALARI KURANTLARINI MA'NAVIY-AXLOQIY TARBIYA KONSEPSIYASI VA UNING XUSUSIYATLARI. Ta'lim fanlari bo'yicha akademik tadqiqotlar, 3(4), 1159-1163. <https://doi.org/10.24412/2181-1385-2022-4-1159-1163>
6. Ma'murovna, Q. F. (2022). OLIY HARBBIY TA'LIM TA'LIM KURSATLARINI MA'NAVIY-AXLOQIY TARBIYA BERISH METODIKASINI TAKMORLASH. Eurasian Journal of Atsademis Research, 2(2), 160-163.
7. Qodirova, F. M. (2022). Oliy harbiy ta'lim muassasalari kursantlarini ma'naviy-axloqiy qadriyatlar asosida tarbiyalash metodikasini amalga oshirish shakllari. Ssiense and Edutsation, 3(7), 197-199.
8. Mamurovna, Q. F. (2022). OLIY HARBIY TA'LIM MUASSASALARIDA KURSANTLARNI MA'NAVIY-AXLOQIY QADRIYATLAR ASOSIDA TARBIYALASHDA KURS OFITSERLARNI METODIKASINI OPTIMALLASHTIRISH. TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(7), 116-118.
9. Mamurovna, Q. F. (2022). Implementation of the Methodology of Spiritual and Ethitsal Edutsation of the Sades of Higher Military Edutsational Institutions in Pratstitse. Journal of Pedagogitsal Inventions and Pratstitses, 10, 29-31.
10. Mamurovna, Q. F. (2022). The role and importance of the command in educating cadets on the basis of spiritual and moral values in higher military educational institutions. Journal of Pedagogical Inventions and Practices, 10, 32-34.
11. Mamurovna, Q. F. (2022). OLIY HARBIY TA'LIM MUASSASALARIDA KURSANTLARNI MA'NAVIY-AXLOQIY QADRIYATLAR ASOSIDA TARBIYALASHDA JORIY O'QUV DASTURLAR VA MATERIALLAR TAHLILI. Science and innovation, 1(B4), 71-75.